

Miloslav Slávik – humanista oddaný ideám demokracie

Pri príležitosti 100. výročia jeho narodenia

Keď v roku 1959 prišiel do nášho cirkevného zboru pán farár Miloslav Slávik, kostol síce s nedokončenou vežou už stál, ale fara mala iba základy. Tak ako predtým, aj pána farára Slávika a jeho rodinu cirkevný zbor ubytoval u nás v našom novom dome. Tak sme potom ešte určitý nažívali spoločne pod jednou strechou.

Keď do Vyšného Žipova prišiel pán farár Slávik mal som tri roky. V roku 1975 som zo Žipova odišiel na vysokoškolské štúdiá do Liberca a rok po mne skončil svoje 17-ročné pôsobenie v Žipove aj pán farár, ktorý sa vrátil na Liptov. A tak okrem rodičov, starých rodičov najmä pán farár bol ten, ktorý mal na mňa, na moju náboženskú výchovu najväčší vplyv. Vlastne som ani iného farára už tak osobne nespoznal, až potom v Petržalke...

Kdesi som čítal štúdie psychológov, že deti vo veku 3 – 4 rokov si zapamätajú najmä emotívne silné zážitky - či už negatívne, alebo pozitívne... Ja som si z raného detstva zapamätal dva – slzy matky, keď nám z dvora odvádzali do družstva nášho koníka Dereša, a radosť z Vianoc, ktorých vôňa u nás v dome sa šírila už pár týždňov dopredu. Pani farárka v susednej izbe (taká bola u nás obyčaj) piekla pre celý cirkevný zbor vianočné oplátky a ja som poctivo „asistoval“ – a čakal, či sa nejaká predsa len nezlomí, aby som si z čara Vianoc niečo ochutnal už dopredu. A, samozrejme, že som sa dočkal – keď sa pani farárke „náhodou“ sem-tam niektorá aj naozaj zlomila.

Šírenie osvety najmä na našich dedinách bolo kedysi pre našich duchovných dôležitým poslaním – možno najdôležitejším po zvestovaní slova Božieho. Pán farár Slávik patril k tým, ktorým osvetová činnosť bola záľubou (a ako som sa neskôr už vo funkcii na GBÚ z archívov dozvedel, táto záľuba mu bola osudnou – ale o tom neskôr). A tak u pána farára Slávika som sa prvýkrát stretol s fotoaparátom, ktorý zaznamenával obrazy, aj s magnetofónom, ktorý zaznamenával zvuk. Dlho potom pán farár pri rôznych príležitostiach s úsmevom spomínal na moju reakciu, keď ma prvýkrát nahral na magnetofónový pás a keď po vypočutí vlastného záznamu som skomentoval: „Taki mali šapec a jak šumně še zna modlic..“

Pán farár bol humanista, bol národovec a bol oddaný ideám demokracie. Nám, samozrejme, nikdy nerozprával priamo, prečo vlastne bol presunutý zo svojho bývalého pôsobiska z Liptova sem k nám na východ, že to bol vlastne trest za jeho principiálne postoje, ktoré komunistom začali liezť na nervy. V pamäti mi však zostala výučba náboženstva a jeho neoficiálne hodnotenie prípravy žiakov v časoch politického odmäku 1968 – 1969. Za dobrú prípravu sme dostávali do písanky odtlačok s podobizňou Štefánika v generálskej čiapke francúzskej armády. Ktovie, ako sa mu podarilo túto pečiatku po všetky tie roky uschovať, aby neunikla pozornosti štátnej bezpečnosti. Generál Štefánik

a generálny biskup Čobrda boli v očiach brata farára velikánmi, aj v časoch, keď sa o nich nepísalo. On im venoval im niekoľko básní. Mňa zaujali najmä tieto verše:

*Hľa, dvaja dávni, vzácni, slávni spolužiaci
z veľkého ducha - z piatich hrivien v práci...
Ich dlžníkmi sme... Nech tu Bohu znejú chvály
za všetko to, čo **generálsky** vykonali!*

Vďaka pánovi farárovi majú Žipovčania zaznamenané na filmovom páse a dnes aj na DVD veľmi dojímavé zábery zo stavby fary – usilovné „cetky“ láčiace na „šeregľoch“ tehly, maltu, betón, či „robotních svakoch“ stavajúcich krov novej fary. Zvlášť cenné sú zábery inštalácie kríža na vežu nášho drahého kostola...

Spomínam s láskou, pán farár...

Keď som sa Božím riadením dostal v roku 2006 na generálny biskupský úrad, nedalo mi, aby som sa v archíve nespýtal aj na nášho nebohého farára. Vedel som už, že brat farár písal poéziu, a postupne som sa dozvedal, že tých zbierok poézie mu v tlači vyšlo päť, že prekladal z nemčiny a z francúzštiny a že preložil pre vnútromisijné potreby aj životopis Dr. Martina Luthera, že počas SNP bol predsedom Revolučného národného výboru v Hybiach, že zachránil ľudské životy i materiálne hodnoty pred fašistami po potlačení povstania, že napomáhal Československému armádnemu zboru Ludvíka Svobodu i Červenej armáde v bojoch o Liptovský Mikuláš, pomáhal členom Londýnskej exilovej vlády ujať sa správy na oslobodenom území. Aj za to mu bola prezidentom Československej republiky udelená čs. vojenská medaila za zásluhy I. stupňa.

O to ťažšie pochopiteľné bolo pre mňa čítať interný záznam z „pohovoru“ z marca 1959 s vtedajším generálnym biskupom Chabadom a generálnym tajomníkom Barthom. Aktívny farár sa stal trňom v oku vtedajšej moci. Pod hrozbou odňatia štátneho súhlasu s výkonom duchovenskej služby bol premiestnený na žiadosť KNV do Vyšného Žipova. A čo také mu vyčítali? Že premietal filmy, že vyučoval náboženstvo, že deti prichádzali na faru a že sestra farárka ich vyučovala hrať na klavír, že so spevokolom odišiel bez povolenia do Východnej, že organizoval výučbu náboženstva i cez prázdniny, že prekročil čas na biblických hodinách, že neagitoval dostatočne za vstup do JRD, že organizoval s cirkevníkmi výlet do Vysokých Tatier... Bolo by to komické, keby to nebolo tragické – ak generálny biskup Chabada sa pýta: „To však vyzerá tak, že agituješ za výučbu náboženstva.“

Brat farár Slávik si miesto nevyberal, v miestach nepreberal. Šiel, ako sám píše vo svojich spomienkach aj do Žipova, s týmto: „S Bohem ja chci začítí..“ Žil optimisticky, zakrátko zrástol s novým prostredím. S obetavými cirkevníkmi do roka postavili faru, podarilo sa zabezpečiť organ do nového kostola... Brat farár sa angažoval v ovocinárstve, cez neho sa do obce dostali nové odrody

jabloní, hrušiek, čerešní... v miestnom družstve inicioval založenie troch ovocných sádov, za zložitých podmienok v Čiernom postavili nový kostol...

Sestra farárka pracovala ako zdravotná sestra, bola kantorkou a vedúcou spevokolu v cirkevnom zbore a angažovala sa v Československom Červenom kríži, kde bola členkou okresného predsedníctva... Všeobecne, akoby sa na východe pomaly zabúdalo na jeho „problémovosť“ z Liptova. Sám brat farár vo svojich spomienkach píše, že na Okresnom národnom výbore v Prešove či neskôr vo Vranove mal s cirkevnými tajomníkmi len tie najlepšie skúsenosti, cirkevní tajomníci neprekážali a v tom, čo bolo v ich kompetencii, pomohli. Na rozdiel od Liptova...

Ani po 17 rokoch, keď sa na dôchodok vrátil do Liptovského Mikuláša, nedovolili mu viacej kázať slovo Božie. A to ani príležitostne, počas zastupovania. Brat farár sa vrhol na písanie. Aj keď vedel, že mu nikde nič tak skoro neuverejnia, bol presvedčený, že zlé časy sa raz pominú, ako to vyjadril aj v jednej básni z roku 1985:

*Slávik nie je papagáj...
a ním nikdy nebude.
Tvrdiť iné – hlúpa báj
v celom jeho obvode.
Zakázali spievať mu.
No tí sa ráz pominú.
Jeho spev však zostane.
Nie však aj ich trestanie?*

Brat farár Miroslav Slávik sa dočkal zmien. Generálny biskup Uhorskai sa mu menom celej Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v. v ČSFR ospravedlnil pamätnou plaketou trpiteľa a superintendenta Daniela Krmana. Pre zlý zdravotný stav si však už ocenenie osobne neprevzal. Zakrátko na to, 14. 2. 1994, usnul v Pánovi.

Spomínam s úctou, brat farár!

*Dušan Vagaský
konfirmand pána farára Slavíka
riaditeľ generálneho biskupského úradu*

Evanjelický posol spod Tatier, 5. októbra 2011